HENGÂMÎ

SADETTİN NÜZHET

Semih Lûtfi: Sühulet Kütüpanesi
İstanbul: Ankara Caddesi No. 87-89

HENGÂMÎ

Sadettin Nüzhet

XIX uncu asır Sazşairlerinden

HENGÂMÎ

SEMİH LÜTFİ
SÜHULET KÜTÜPANESİ

Türklük ülküsünün Büyük Yaratıcısına
Cumhuriyetin onuncu yıl dönümü dolayısile
armağan

S. N.

I

Başlangıç

XIX uncu asır bidayetinde âşık tarzının, eski asırlara niepetle daha fazla taammüm ettiğini görüyoruz. Bu devre ait mecmualarda sayısız zarif türküler ve âşık koşmaları mukayyettir.

Bu asırda *Anadolu*'da yetişen bir çok sazşairleri arasında *Dertli*, *Bayburtlu Zihni*, *Erzurumlu Emrah* pek çok şöhret kazanmışlardır.

Bu asrın son nısfında da bir çok âşıkların yetiştiğini görmekteyiz.

Mir'atî, *Seyranî*, *Beşiktaşlı Gedaî*, *Ceyhunî*, *Hakî*... gibi bir çok şairlerin büyük bir şöhret kazandıkları muhakkaktır.

İşte bu maruf âşıklar arasında biraz gölgede kalan kıymetli sazşairlerinden biri de Hengâmî'dir. Biz, bu ufak eserle onu yaşatmağa çalışacağız.

II

Hengâmî'nin Hayatı

Hengâmî'nin hayatı hakkında vereceğimiz malûmat, maalesef pek noksan olacaktır. Bununla beraber gerek kendisini görenleri tanıyanlardan aldığımız izahat ve gerek eserlerinden çıkarabildiğimiz neticeler, bizi bu hususta az çok tenvir etmektedir.

Hengâmî, *Rusçuk*'ludur. Bunu kendisi de bir manzumesinde [No. 18] şu yolda söyliyor :

Bu şehrin miskini meczup gedâ bir dervişan derler
Diyâr-i kal'a-i Rusçuk'ta bir Hengâmi şânım var

Genç yaşında âşıklarla temas ederek saz ve söze heves eden Hengâmî, hayatının büyük bir kısmını kahvecilikle geçirmiştir.

Beşiktaşlı Hattat Hacı *Nuri Efendi*'den aldığımız malûmata göre,

Kâse-i billûr iken Hengâmi şöhret bulmamış
Ben bilürüm sen Amasya şehrinin bir dağısın

deyen Hengâmî, bir müddet te *Amasya*'da kahvecilik etmiştir.

Uzun zaman *İstanbul*'da yaşayan ve bilhassa *Beşiktaşlı Gedaî* ile arkadaşlık eden Şair, *Bektaşı* tarikatine mensuptur.

Şeyh ü mürşidim olan Hazret-i Niyazi Baba
Bana Hengâm'ı demiş lâyık-ı Hengâm edeyim

beytinden de anlaşılacağı üzre, [Şiir No: 23] *Niyazi* ismindeki Bektaşı babasına mürit olmuştur.

Şair'in *Hacı Bektaşı Veli*'ye derin bir merbutiyeti vardır. Onun hakkında uzunca bir manzume yazan, Hengâmî, Hırka giydiğini, beline kuşak kuşandığını, çilesini ikmal ederek selmana çıktığını söylemektedir.

Filhakika bazı mecmualarda yazılı olan manzumelerinin serlevhasında "Hengâmî Baba'nın şiiridir„ kaydına tesadüf ediyoruz. Onun her halde Bektaşılıkta epeyce bir mevki sahibi olduğuna muhakkak nazarile bakabiliriz. Netekim bizzat kendisi de bu hususta "Rehnüma„ olduğunu söylemektedir.

Şair, Anadolu'nun muhtelif şehirlerini dolaşmıştır. Onun hiç şüphesiz imtihan olmak, muamma asmak gibi maksatlarla yaptığı bu seyahatlerden ekseriyetle memnun olmadığını ve ikinci bir vatan olarak tanıdığı İstanbul'a dönmek ihtiyacını taşıdığını görüyoruz.

Hengâmî *Ahmet Cavit Bey*'in rivayetine nazaran, düğünlerde, muhtelif eğlentilerde saz çalar ve teganni ederdi. Bu maksatla da *Anadolu*'nun bir çok şehirlerini dolaşmıştır. Son defa olarak *Bursa*'ya gitmiş ve orada iken *Abdülâziz*'in son senelerinde, tahminen hicrî: 1290 [Milâdî: 1873] tarihinde vefat etmiştir.

Hengâmî'yi şiirlerine nazaran az çok tahsili olan bir adam olarak tanımaktayız. Onu, her halde yalnız

saz çalan ümmî meydan şairlerinden addetmeğe imkân göremiyoruz. Gerçi Şair, vücude getirdiği manzumelerde bir takım lisan hataları yapmamış değildir; fakat âşık edebiyatının esasen tecviz ettiği bu kabil hatalar, kendisinin büsbütün tahsilsiz olduğunu ispat edemez.

Bir takım İslâm büyüklerinin menkabeleirni yerinde kullanmayı bilen ve aruz vezniyle oldukça pürüzsüz eserler vücude getiren Hengâmî'nin, muntazam bir tahsili olmasa bile, okur yazar olduğu muhakkaktır.

III

Edebî şahsiyeti

Hengâmî XIX uncu asrın son nısfında yetişen kıymetli bir sazşairidir. *Beşiktaşlı Gedaî*, *Ceyhunî*, *Hakî*, *Seyfi*, *Perişan Halil* gibi İstanbul'da şöhret kazanan âşıklar arasında Hengâmî'nin de mümtaz bir hususiyeti vardır.

Hengâmî âşık edebiyatının muhtelif nazım şekillerinde manzumeler vücude getirmiştir. "Koşma, Divan, Semaî, Ayaklı Semaî, Kalenderî, Gazel„ gibi bir çok nevilerde şiirler yazan Hengâmî, bu tarzın cidden muvaffakıyetli eserlerini verebilen bir şairdir. Onun elde edemediğim manzumeleri arasında "Destan, Yedekli Divan, Yedekli Semaî, Yedekli Kalenderî, Yıldız„ gibi bilhassa XIX uncu asır sazşairlerinin fazlaca kullandıkları nazım şekilleriyle eserler vücude getirmiş olması da ihtimal dahilindedir.

Netekim *Ahmet Cavit Bey*, onun eksik bir «Karı koca destanı» nı neşretmiştir [Halk bilgisi haberleri No: 27 Sayıfa: 76].

Evin barkın hâlin dinle birâder
Bir nebze nasîhat verem dört yana
Benim bu sözlerim iktizâ eder
Şerîat evine giren her cana

bendiyle başlayan ve «14» kıt'adan ibaret bulunan bu destanı, gene *Cavit Bey*'in rivayetine nazaran *Beşiktaşlı Gedaî* tanzir etmiştir.

Ben, Hengâmî'nin ancak «194» beyit ve «1» mısralı «23» manzumesini elde edebildim.

Bunlar "28„ beyitli "4„ koşma, "42„ beyitli "8„ divan, "62„ beyitli "6„ semaî, "8„ beyitli "1„ ayaklı semaî, "5„ beyitli "1„ kalenderî, "29„ beyit ve "1„ mısralı "3„ gazelden ibarettir. Hengâmî'nin aruzla yazdığı eserlerden olan 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 20, 23 numaralı şiirleri, şekil itibarile aynen klasik şairlerin "Gazel„ leri gibidir. 7, 19 numaralı iki manzume "Murabba„, 18, 22 numaralı şiirler, "Muhammes„ ve 13, 14, 15, 16, 21 numaralılar da tıpkı "Müseddes„ ler gibidir.

Biz bu şiirleri kitabımıza Âşıkların tasnifini nazarı itibara alarak sıraladık.

"Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün„ vezniyle yazılanları, Divanlar arasına, "Mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün„ vezniyle olanları, Semaîler meyanına aldık. "Mef'ûlü mefâîlü mefâîlü faûlün vezniyle olan bir şiiri de Kalenderî olarak gösterdik. Şair'in diğer üç manzumesini de "Gazel„ ünvanı altında neşrettik.

"Failâtün failâtün failâtün failün„ vezniyle yazıldığı için "Gazel„ veya "Selis„ ünvanı verilen bu manzumeler, Şair'in en güzel parçalarıdır.

Sazşairlerinin bütün eserlerinde görüldüğü veçhile Hengâmî'nin de aruzlarında bazı imale veya zihaflar

göze çarpmaktadır. Maamafih XIX uncu asır âşıklarında ekseriyetle bu nevi hataların azaldığını görmekteyiz. İşte Hengâmî'nin manzumelerindeki bu kabil hataların da meselâ XVII ve XVIII nci asırlardaki şiirlerle kıyas edilemeyecek kadar eksildiğine şahit olmaktayız.

Hengâmî'nin "Meşreb-i gönlümce„, "Mürg-i gönlüm„ gibi yanlış bazı terkipler kullanması da gene kendisine ait bir kusur olarak gösterilemez. Bütün âşıklar bu ve buna benzeyen yanlışları yapmaktan çekinmemişlerdir.

Şair'in eserlerinde Acem kaidesile yapılmış fazla terkiplere tesadüf edilmesi de, âşık edebiyatının bu asırda aldığı umumî cereyanın tabiî bir neticesidir. Klasik edebiyatın bariz tesiri altında kalan XIX uncu asır sazşairleri, bu kabil terkipleri yazdıkları hemen her manzumede kullanmışlardır.

Hengâmî'nin divan şairlerimizden bazılarile alâkadar olduğu muhakkaktır. Bilhassa *Vâsıf*, ve *Fâzıl*'dan az çok mülhem olduğunu kuvvetle tahmin edebiliriz.

Maamafih Hengâmî'nin şahsiyeti üzerindeki bu tesirler, mahduttur. O, nihayet klasik şairlerin bazı terkiplerile muayyen bazı teşbihlerini kullanmıştır. Yoksa Şair'in bütün manzumelerinde tamamile âşık edebiyatının edası hissolunmaktadır. Esasen onun hususiyeti de buradadır.

Hengâmî'nin manzumeleri, ekseriyetle âşıkanedir. Ve bu nevi eserlerde daha ziyade muvaffak olmuştur.

Dini ve imanının aşk olduğunu söyleyen Şair'e göre, bütün hadiseler, aşk yüzünden olmuştur. *İbrahim* Peygamber'in ateşe atılması, *İbrahim Ethem*'in taç ve tahtını terketmesi, *Behlûl*'ün melâmet donunu giymesi, *Hallacı Mansur*'un idam edilmesi, *Nesimî*'nin derisi yüzülerek öldürülmesi, hep aşkın tabiî bir neticesidir.

Hengâmî, yaşadığı devirde epeyce bir şöhret kazanmıştır. Son asırda yazılan mecmualarda onun şiirlerine tesadüf edilmesi bunu gösterir. Bugün bile bazı kimseler onun bir takım şiirlerini ezber olarak okumaktadırlar. Netekim Hattat Hafız Hacı *Nuri et.* ve *Âşık Derunî Ahmet*'ten istifade etmiş olan *Cavit Bey*, Hengâmî'nin bir kısım şiirlerini ezber olarak okumaktadırlar.

Her halde Hengâmî, XIX uncu asır sonlarında yetişen âşıklar arasında mühim bir şahsiyettir. Ve sazişirinin bu asırda aldığı şekil ve hususiyeti göstermesi itibarile onu ihmal etmeyerek tetkik etmek zarurîdir.

Bibliyografya

Ahmet Cavit	— **Halk edebiyatına ait, Halk bilgisi haberleri mecmuası No: 27**
Ahmet Talât	— **Dertli**
Köprülüzade M. Fuat	— **Erzurumlu Emrah- XIX uncu asır saz-şairlerinden**
Sadettin Nüzhet	— **Türk edebiyatı tarihi ve nümuneleri**
	— **Beşiktaşlı Gedaî- XIX uncu asır saz-şairlerinden**
Ziyaettin Fahri	— **Bayburtlu Zihni**

Bu eserlerden maada son asırda yazılan 20 kadar mecmuaya muracaat edilmiştir.

ŞİİRLER

Koşma

— 1 —

Huzûrunda kolu bağlı dururuz
Siyasette cürmü sormayanlara
Ervâh-ı ceddine lâ'net okuruz
İkrârında sâdık durmayanlara

Bülbüle açılmış gül gösteririz
Pervâneye nârdan kül gösteririz
Rehnümâ oluruz yol gösteririz
Çeşmi a'mâ olup görmeyenlere

Hengâmî der benim çok günâhım var
Mağfiret edecek pâdişâhım var
Muhibb-i sâdıka eyvallahım var
Ser verip te sırrın vermeyenlere

— 2 —

Mahbûb-i zamansın yoktur akrânın
Şimdilik cihânın Süleymânısın
Dillerde ihsânın şöhret ü şânın
Bu devr-i zamânın kahramânısın

Açılsın güllerin şîrin dillerin
Serde kâküllerin leb-i müllerin
Siyah fülfüllerin ehl-i dillerin
Şâhım gönüllerin mihribânısın

Yâdigâr-ı pîrin nûşeyle zehrin
Bu imiş takdîrin çeşm-i şemşîrin
Câna geçti tîrin yoktur nazîrin
Hengâmî fakîrin tende cânısın

— 3 —

Güzel sana kim öğretti usûlü
Meşreb-i gönlümce hünerlenirsin
Böyle m- olur güzellerin mahbûbu
Bahâda sevdiğim cevherlenirsin

Hep güzeller olur hüsnüne hayran
Melek misin söyle ey çeşm-i fettan
Bende-i fermânın zümre-i hûban
Güzeller şâhısın serverlenirsin

Hengâmî bir katre yârsız içemem
Candan geçer cânanımdan geçemem
Ben sana bir aziz kıymet biçemem
Günden güne gayet dilberlenirsin

— 4 —

Bir cefâcı yâra gönül düşürdüm
Ne sevâptan anlar ne günah bilir
Ol kadar ki mağrur olur hüsnüne
Beni kul kendini pâdişah bilir

Ol yârın nâzından geçmedi gönül
Renc-i nâsâzından geçmedi gönül
Nâz ü niyâzından geçmedi gönül
Kaşın yay kirpiğin kıblegâh bilir

Yüzüme bakınca ciğerim deler
Hallac Mansur gibi cihanı eler
Bir sıbyan misâli beşiğe biler
Beni mahlûk kendini hâlik bilir

Dökerim görünce yâri göz yaşı
Beni meftûn etti kemandır kaşı
Gece gündüz beni ağlatmak işi
Beni bülbül kendisini gül bilir

Hengâmî çektiğin dildâr elinden
Rahmi yok îmânı gaddâr elinden
Benim çekticeğim bir yâr elinden
Ancak ben bilirim bir Allah bilir

Divan

— 5 —

Bu sabah yoktur yine zülf-i nigârımdan bir uç
Gün hurûc etti feleklerden o mâh etmez hurûç
Mürg-i gönlüm per açup seyr-i karîb etti çemen
Arz-ı cevelân-ı semâdan azm-i semt-i yâre uç
Var huzûr-i şâhıma âdâb-ı taltîf ile gir
Vuslat-ı yârı salât-ı mahz bulursun ohşa koç
Hâlimi bir bir beyân eyle gönül sultânıma
Merhamet sâhibi olsun olmasın bir bağrı tuç
Bu sitemlerle sıkarsın hâtır-ı cânâneyi
Hiç mekadir anlamazsın sendedir *Hengâmi* suç

— 6 —

Burc ucundan attı top şems-i şafak geldi sabâh
Çarh-ı gerdûnu müzeyyen nûr ile kıldı sabâh
Bu gece cânım gibi cânan ile hemdem idik
Cilveler ettik safâ vü zevkıle oldu sabâh
Feth-i bâb oldu bütün arz-ı visâlim kalmadı
İştiyâkın rütbesinec merkezin buldu sabâh
Ol kızıl yâkut gibi dağlar kızıl reng oldular
Ağırıp tan yerleri ah aklımı aldı sabâh
Doğdu bir yıldız nişan *Hengâmi* fecroldu tamâm
Tîğ-ı hasret bağrıma bir zarb urup deldi sabâh

— 7 —

Zümre-i erâbb-ı aşk ehl-i tarikten al eli
Bas kadem râhında el gel bir dakîka evveli
Bunda maksûdun bulanlar cümlesi olmuş velî
Kerbelâ aşkınla dinmez haşre dek çeşmim seli

Pîrimiz kim hazret-i evvel Hacı Bektaş Velî
Dînimiz îmânımız sultânımız şâhım Ali

Şîr-i Yezdan sırda Arslanım Ali'dir Hak dedi
Nurdan âteştir dehânımdan çıkan ihrak dedi
Sâhib-i din yâr-ı sâdık câiz-i mutlak dedi
Şöhret ü şânın duyanlar ser kesüp saddak dedi

Pîrimiz kim hazret-i evvel Hacı Bektaş Velî
Dînimiz îmânımız sultânımız şâhım Ali

Tâcı giydim başıma çeşmimde var oldu cihan
Hırka bend oldum kuşandım belde erkân-ı fülân
Cevher-i teslîm-i selîm oldu cismim içre can
Cübbe-i zarfından îcâbet kılınca ol zaman

Pîrimiz kim Hazret-i evvel Hacı Bektaş Velî
Dînimiz îmânımız sultânımız şâhım Ali

Çillekeş *Hengâmi* keşkül elde var selmâna gir
Öyle bil kadr-i kanâat kıymeti erkâna gir
Pes harâbatlar içinde dergeh-i devrâna gir
İntisâb et nefsin öldür cilve-i cevlâna gir

Pîrimîz kim hazret-i evvel Hacı Bektaş Veli
Dînimiz îmânımız sultânımız şâhım Ali

— 8 —

Bir cefâ cû yâre mecbûr eyledi sevdâ beni
Gördüğüm dildâre mecbûr eyledi sevdâ beni
Gonca gülden ayrı düştüm derdimend bülbül gibi
Her seherde zâre mecbûr eyledi sevdâ beni
Kalbi mermer rahmi yok insâfı yok îmânı yok
Dîni yok küffâre mecbûr eyledi sevdâ beni
Ölmeyince kurtuluş yok dest-i cevrinden senin
Neyleyim lâçâre mecbûr eyledi sevdâ beni
Dest-i cevrinden halâs eyle Hudâ *Hengâmi*'yi
Şöyle bir eşrâre mecbûr eyledi sevdâ beni

— 9 —

Enver-i Zât-ı Hudâ'dır pertev-i rahşân-ı aşk
Mazhar-ı nûr-i İlâhîden gelir burhân-ı aşk
Aşkıle giydirdi Behlûl'a melâmet donların
Tâc ü tahtından geçirdi Edhem'i sultân-ı aşk
Aşk değil mi cildei sürh-i Nesîm'i yüzdüren
Dârı Mansâr'a eden ihsan Hudâ fermân-ı aşk
Mancınıkla attı Nemrud Hazret-i İbrâhim'i
Nârı mekân-ı müferrih eyledi gülşân-ı aşk
Dîni aşktır âşıkı *Hengâmi*'nin îmânı aşk
Sîne-i mecrûhu aşktır derdi aşk dermânı aşk

— 10 —

Sâye salmış sîm veş sîmâ-yi âfet perçemin
Verd-i rûyin şöhreti âdemde ibret perçemin

Şol benim bahtım gibi çeşm-i siyâhı perçenin
Bu siyahlık Hazret-i Hak'tan inâyet perçemin
Câna kasdetmek diler kaşın gözün kirpiklerin
Mâh-ı ruhsârında bir başka letâfet perçemin
Şol perîşanlık ile dağılmağa maksud nedir
Günde bin gerdânını eyler ziyaret perçemin
Cân ile etti taaşşuk ey melek sîmâ sana
Gördü saddak eyledi *Hangâmi* hikmet perçemin

— 11 —

Şol cenânım destine almış yine gülzâr-i mey
Ehl-i derdin derdi mey dermânı mey efkârı mey
Ben meyin meclûbuyum dil teşne-i mestâneyim
Bu vücûdum tâbı mey ta'mîri mey mi'mârı mey
Meyle çün âlûde kılmış mâye-i hâkim benim
Mey benim sâkî benim hem bendedir esrâr-ı mey
Mey fürûş olmuş varup meyhâneye mestan kılup
Mey keş ile şârib ü ayyaâş-ı mey hüşyâr-ı mey
Kim meyi terki götürse dûr olur cânâneden
Fikri mey *Hengâmi*'nin dil virdi mey ezkârı mey

— 12 —

Bir güruh âşıklarız kâzip sözüne kanmayız
Öyle bir meczuplarız zencîr ile uslanmayız
Cânib-i havz-ı hayâta girmişiz yıkanmışız
Yağsa kırk yıl rahmet-i nîsân ile ıslanmayız

Bizleri yaktı yakan yanmağa hâcet kalmadı
Korkmayız nâr-ı cehennem âteşinden yanmayız
Yok değil meczûb isek te aklımız idrâkimiz
Dosta dostuz can fedâ düşmânı dosttan seçmeyiz
Rengi yok *Hengâmi* dehrin nakşına meyletmeyiz
Dilde mahbup zen tabîat dehrine aldanmayız

Semaî

Düşüp hâke olup peyveste dil merdânelikten geç
Hünerdir nefsin öldür hasmına hasmânelikten geç
Görüş yârenlerinle böyle bu bîgânelikten geç
Niçin sermest gezersin ser kesip sekrânelikten geç

Yeter rüsvâ-yi âm oldun mey ü mestânelikten geç
Getir kendin vusûle meşreb-i dîvânelikten geç

Kılarsın nâleyi dilden firâkı kârzâr oldun
Yazıklar sana ah gül çehre-i rengi gubâr oldun
Geçirdin ömrünü bîhûde geçti ihtiyâr oldun
Yakup kendini aşk içre yanar şiddetli nâr oldun

Yeter rüsvâ-yi âm oldun mey ü mestânelikten geç
Getür kendin vusûle meşreb-i dîvânelikten geç

Bütün âlem geçer bilmem neden sen geçmedin gittin
Meyi terketmeden kaldın heman sen geçmedin gittin
Kemâlinden serinden hep geçer sen geçmedin gittin
Geçer ömrün bu çirkef cîfeden sen geçmedin gittin

Yeter rüsvâ-yi âm oldun mey ü mestânelikten geç
Getir kendin vusûle meşreb-i dîvânelikten geç

Felek bir gün resîd eyler nişânı nâm-ı defterden
Niçe sâhib zamânın kahramânı geçti Hayber'den
Murâd etsen geçersin meclis-i meyden o dilberden
Be *Hengâmî* niçe gaçsin lezîz-i şîr-i mâderden

Yeter rüsvâ-yi âm oldun mey ü mestânelikten geç
Getür kendin vusûle meşreb-i dîvânelikten geç

— 14 —

Tecellî tâli'im takdîr ile kaldım bu kesrette
Firâk ile anar vardır beni belki vilâyette
Heman vasfeyleyim hâlim beyân olsun hikâyette
Bizi ey hazret-i Mevlâ süründürdün bu gurbette

Meded yâ Rabbi sen koydun beni dünyâda hasrette
Kavuşmaklık müyesser kıl yarın rûz-i kıyâmette

Bu emr-i hasretin çektim ve Ya'kup'la bedelleştim
Ve bunca tâ ezel düştüm dönüp bir dem azelleştim
Felekle bir nidâ kıldım varup bir vâfir elleştim
Ne mümkin gitmezem gayri kalıp bunda temelleştim

Meded yâ Rabbi sen koydun beni dünyâda hasrette
Kavuşmaklık müyesser kıl yarın rûz-i kıyâmette

Ve gündüz her gece gördüklerim hep hâlet-i rü'yâ
Uyanup bir bakınca başıma çün dar olur dünyâ
Nedendir aslını bilmem beni dûr eylemiş ammâ
Velâkin söylemem gayre bilirken Hazret-i Mevlâ

Çeker cevri bu gurbette bir âdem kâmil olmazsa
Kapanmaz dîdesi dâim konuşmak nâil olmazsa
Hebâdır cehdeder sanki velî Hak kail olmazsa
Be *Hengâm* hasretin bâbı açılmak kabil olmazsa

Meded yâ Rabbi sen koydun beni dünyâda hasrette
Kavuşmaklık müyesser kıl yarın rûz-i kıyâmette

— 15 —

Şehâ endâm u vechin hup felek çeşmimde gösterdi
Gözüm görmez hayâl-i dilrübâdan gayrı bir ferdi
Tefekkür eyledikçe ağlarım ol gonca-i verdi
Yetirdim fark-ı efrad fark-ı merdi fark-ı nâmerdi

Kime kimden şikâyet eyleyim aşkı Hudâ verdi
Beni bu genç yaşımda ah çökertti bir güzel derdi

Samur kaşın görünce oldu bu dil mest ü sergerdan
Nigâh-i çeşminin aşkından oldum vâlih ü hayran
Ne sendendir ne benden fitnelik kendindedir ey can
Ne sende kesret-i noksan ne bende cürm ile isyan

Kime kimden şikâyet eyleyim aşkı Hudâ verdi
Beni bu genç yaşımda ah çökertti bir güzel derdi

Nasîbimdir yüzüm gülmez ferâhiyyet mukaddem yok
Bana efgan ü mâtem ağlamaktan özge bir dem yok
Ölünce cevr-i yârı çekmeden bir başka çârem yok
Benim hâlim bilir Hak'tan maâdâ gayrı kimsem yok

Kime kimden şikâyet eyleyim aşkı Hudâ verdi
Beni bu genç yaşımda ah çökertti bir güzel derdi

Be *Hengâmî* tahammül et felâket sâhibi kimdir
Sefâhetle bu âlemde kerâmet sâhibi kimdir
Kimi deli kimi mecnun mezellet sâhibi kimdir
Bu hâle kim sebep idi kabâhat sâhibi kimdir

Kime kimden şikâyet eyleyim aşkı Hudâ verdi
Beni bu genç yaşımda ah çökertti bir güzel derdi

— 16 —

Selâm eyle sabah yâre uyansın ağlasın yansın
Ferâgat eyledim gayri inansın ağlasın yansın
Kademler bastığım yerde dolansın ağlasın yansın
Beni ağlattı ol kâfir utansın ağlasın yansın

Şeb-i gafletten ol mehrû uyansın ağlasın yansın
Benim aşkım firâkımla kapapsın ağlasın yansın

Sadâkatte olan âşık ne düşmân olduğun bilsin
Eli kendüye öğretsin ne şeytân olduğun bilsin
Uyansın tevbeler etsin peşîmân olduğun bilsin
Anı âteşlere yandır ki üryân olduğun bilsin

Şeb-i gafletten ol mehrû uyansın ağlasın yansın
Benim aşkım firâkımla kapansın ağlasın yansın

Murâdı menzil-i câha giderken dursun irkilsin
Tamâmen defter-i dilde ne varsa cümlesin bilsin
Beni hâtıra aldıkça düşüp ol yerde serpilsin
Benim ey Hazret-i Mevlâ murâdımca vekîlimsin

Şeb-i gafletten ol mehrû uyansın ağlasın yansın
Benim aşkım firâkımla kapansın ağlasın yansın

Revâ mı âşıkın *Hengâmî*'ye terk-i diyâr olsun
Perîşan hâli koy yâ Rab ki cümle târ ü mâr olsun
Ömür ver cânın alma mihnet ile ihtiyâr olsun
Cihanda her ne var derd ü belâ anda karâr olsun

Şeb-i gafletten ol mehrû uyansın ağlasın yansın
Benim aşkım firâkımla kapansın ağlasın yansın

— 17 —

Göründü gözüme hefter ne hefter hefter-i yekbap
Bulundu meclis-i dilber ne dilber dilber-i ahbap
Huzûr-i Şâh'ta gördüm ki hepsi serfürû etmiş
Kamûsu Hayderî yâver ne yâver yâver-i ashap
O mecliste döner bir sâki-i rindân destinde
Garîbe sundu bir kevser ne kevser kevser-i şehdap
Mahabbetten geçüp ahvâl-i mîzânı suâl ettim
Cevâb-ı cürm içün mahşer ne mahşer mahşer-i girdap
Bu ilmi sana *Hengâmî* ki ta'lîm eylemiş söyle
Nihan bir hazret-i rehber ne rehber rehber-i erbap

— 18 —

Cihan kasrı benim cây-i şecerden âşiyânım var
Meserret ehli seyretsin ne mülküm ne mekânım var
Gönül eğlencesi bir nevcivan kaşı kemânım var
Seherler bülbüle nisbet benim âh ü figanım var
Şirâre yanmağa pervânelerle imtihânım var

Refîk olsun bana bâb-ı rızâda can veren gelsin
Açup âyîne-i can çeşmini ibret gören gelsin
Salâ meydanına ser vermeğe geldim gelen gelsin
Benim bu Kerbelâ meydânına şâhım Hasan gelsin
Hüseyn'in uğruna can vermeğe ehl ü emânım var

Yezîd'in ceddine lâ'net mukaddemden sened vardır
Cezâya tertib olmuşlar bilirler Mâ abed vardır
Olar mizmâr beyninde şehenşâh-ı Ahed vardır
Birâder mü'minin kalbinde elbet merhamet vardır
Efendim lûtfudur irşâdiyim şâhım emânım var

Sorarlarsa beni her kim gören bir özge can derler
Merâkı mey içer meyhâne bekler her zaman derler
Bilir bilmez heman söyler yalancı şâiran derler
Bu şehrin meskeni meczup gedâ bir dervişân derler
Dîyâr-ı kal'e-i Rusçuk'ta bir *Hengâmi* şânım var

Ayaklı Semaî

Efendim gel bana bildir bu istiğnâ ne âdettir
Bana bildir bu istiğnâ ne âdettir adâlettir
Bu istiğnâ ne âdettir adâlettir halâvettir
Ne âdettir adâlettir halâvettir nezâkettir

Nice tâ'rîf edem medhin bu âlemde senin dilber
Edem medhin bu âlemde senin dilber ruyin enver
Bu âlemde senin dilber ruyin enver lebin sükker
Senin dilber ruyin dilber lebin sükker saâdettir

Yanağında açılmıştır o gonca ter gül-i ra'nâ
Açılmıştır o gonca ter gül-i ra'nâ gözü şehlâ
O gonca ter gül-i ra'nâ gözü şehlâ ne hup sevdâ
Gül-i ra'nâ gözü şehlâ ne hup sevdâ ne tâkattir

Cüdâ kılmaz seni *Hengâm* bedenden can cüdâ olsa
Seni Hengâm bedenden can cüdâ olsa fedâ olsa
Bedenden can cüdâ olsa fedâ olsa gedâ olsa
Cüdâ olsa fedâ olsa gedâ olsa şefâattir

Kalenderî

— 20 —

Sevdim seni buldum başıma derd ü belâyı
Sevmezdim eğer bilse idim pîş-i cefâyı
Âşık beni sevdi deyu bin nâza çekersin
Ağlatmağı lâyık mı beğim ben fukarâyı
Gördüm seni güldün yüzüme gönlümü aldın
Sen gönlümü almak için attın dübarâyı
Sevmezdim eğer sevmemek olsaydı elimde
Sevdim deyu çaldın yüzüme yağlı karayı
Destinde iken kadrini bil etme ferâmûş
Vallâhi ararsın sonu *Hengâmi Baba*'yı

Gazel

Bozulaldan beri sultânım ile areciğim
Meded ey sabrı tükettin be ciğer pâreciğim
Zahm-ı pür yâreme bak hâzık-ı mehpâreciğim
Merhamet eyle benim kaşı gözü kareciğim

Elemim çok ne sebep tâzelenir yâreciğim
Acabâ yok mu bu dünyâda benim çâreciğim

Kime râzın açа hâlin deye bîçâre garib
Giderek artmadadır mihnet-i gerdûn-i nasîb
Seveliden seni ben cümle cihan oldu rakîb
Meded Allah için olsun bana lûtfeyle tabîb

Elemim çok ne sebeb tâzelenir yâreciğim
Acabâ yok mu bu dünyâda benim çâreciğim

Kime mahsûs ola ol aşk-ı İlâhî uludur
Ana cevreyleme ol sen gibi Allah kuludur
Âşıkın hâlini bilmek te güzeller yoludur
Derd-i hicrân ile emrâz-ı derûnum doludur

Elemim çok ne sebeb tâzelenir yâreciğim
Acabâ yok mu bu dünyâda benim çâreciğim

Yanarım aşkın ile zâr ederim leyl ü nehâr
Gezerim serseri yoktur bana bir yerde karâr
Ne ateştir bu ateş sıçrasa dünyâyı yâkar
Nice âh etmeye *Hengâmi* yürekte acı var

Elemim çok ne sebeb tâzelenir yâreciğim
Acabâ yok mu bu dünyâda benim çâreciğim

— 22 —

Sanemâ sîne-i âguşuna gergeşlenelim
Yine baştan bu hevâ vü hevese düşlenelim
Dergeh-i vasla sebep ermeğe dervişlenelim

Der piyâde ne gezersin ikimiz eşlenelim
Balı kaymağa katup gel beri cünbüşlenelim

Yalınız bal yenilir mi çıra mânendi yakar
Yalınız taş hiç olur mu seni âfâkı hasâr
Kamu âlemde ne var çift olıcak zevkı çıkar
O beyaz sîneyi bal kaymağını sîneme sar

Der piyâde ne gezersin ikimiz eşlenelim
Balı kaymağa katup gel beri cünbüşlenelim

Aselin cem'a yekûn olması yaprağiledir
Gül ile sümbül ile kâffe-i zanbağiledir
Şöhreti dilde beyaz anda temiz yağiledir
O balın zevkı be şâhım kuru kaymağiledir

Der piyâde ne gezersin ikimiz eşlenelim
Balı kaymağa katup gel beri cünbüşlenelim

Kerem et ey peri *Hengâmi* gedâ bendene bak
Bende sevdâ vü gönül bendedir aşk bende firak
Merhamet eyle bu dil zahmına sen eyle ifâk
Seni kaymak yaradan Hak beni de kıldı revak

Der piyâde ne gezersin ikimiz eşlenelim
Balı kaymağa katup gel beri cünbüşlenelim

— 23 —

Seni ey kahpe gönül âleme bednâm edeyim
Öyle rüsvâ-yi rezâlet ile nâkâm edeyim
Varayım mahkemeye anda müreffâ olayım
Hacr-i hâkimle maan katline i'lâm edeyim
Urayım rûyini yerden yere hasretle gönül
Gûşe-i meykedede kahr ile ahşam edeyim
Bana derler ki gelip îd-i saâdet edesin
Ne ferâhiyyet ile ben niçe bayrâm edeyim
Ele bayrâm-ı saâdet bana mâtem günüdür
Çekeyim çillesini leyl ü nehar nâm edeyim
Şeyh ü mürşidim olan hazret-i *Niyazi Baba*
Bana *Hengâm*'ı demiş lâyık-ı hengâm edeyim

Şiirlerin fihristi

1 — (1) Huzurunda kolu bağlı dururuz
Siyâsette cürmü sormayanlar
2 — (5) Bu sabah yoktur yine zülf-i nigârımdan bir uç
3 — (13) Düşüp hâke olup peyveste dil merdânelikten geç
4 — (14) Tecellî tâliim takdîr ile kıldın bu kesrette
5 — (6) Burc ucundan attı top şems-i şafak geldi sabâh
6 — (7) Zümre-i erbâb-ı aşk ehl-i tarikten al eli
7 — (8) Bir cefâcû yâra mecbûr eyledi sevdâ beni
8 — (20) Sevdim seni buldum başıma derd ü belâyı
9 — (15) Şehâ endâm-ı vechin hup felek çeşminde gösterdi
10 — (9) Enver-i zât-ı Hudâdır pertev-i rahşân-ı aşk
11 — (21) Bozulaldan beri sultânım ile areciğim
12 — (22) Sanemâ sîne-i âguşuna gergeşlenelim
13 — (23) Seni ey kahpe gönül âleme bednâm edeyim
14 — (10) Sâye salmış sîm veş sîmâ-yi âfet perçemin
Mahbûb-ı zamansın yoktur akrânın
16 — (2) Şimdilik cihânın Süleyman'ısın
Güzel sana kim öğretti usulü
16 — (3) Meşreb-i gönlümce hurremlenirsin
17 — (16) Selâm eyle sabah yâre uyansın ağlasın yansın
18 — (17) Göründü gözüme hefter ne hefter hefter-i yekbap
Bir cefâcı yâra gönül düşürdüm
19 — (4) Ne sevaptan anlar ne günah bilir
20 — (18) Cihan kasrı benim cây-ı şecerden âşiyânım var
21 — (19) Efendim gel bana bildir bu istiğnâ ne âdettir
22 — (11) Şol cenânım destine almış yine gülzâr-ı mey
23 — (12) Bir güruh âşıklarız kâzip sözüne kanmayız

Ankara Matbaası

FİATI 35 KURUŞ

SÜHULET KÜTÜPANESİ ROMAN NEŞRİYATI

150	Şimşek	Peyami Safa
150	Bir akşamdı	„ „
100	Fatih-Harbiye	„ „
100	Bir tereddüdün romanı	„
75	Aysel	Aka Gündüz
75	Ben öldürmedim-Kokain	„
100	Üç kızın hikâyesi	„ „
100	Onların romanı	„ „
150	Çulluk	Mahmut Yesari
150	Ak saçlı genç kız	„ „
150	Su Sinekleri	„ „
150	Bahçemde bir gül açtı	„
100	Kalbimin suçu	„ „
75	Ölünün gözleri	„ „
50	Kırlangıçlar	„ „
75	Leke	Vâ-Nû
40	Şeker Osman	Yusuf Ziya
50	Gün doğmayınca	E. Ekrem
100	Meşhedi aslan peşinde	„
100	Meşhedile devri alem	„
200	Son yıldız	Mehmet Rauf
150	Yakılacak kitap	Etem İzzet
150	Istırap çocuğu	„ „
175	Beş hasta var	„ „
75	Kanun namına	Reşat Enis
75	Gonk vurdu	„ „
35	Asmalımescit 74	Fikret Adil
75	Mete	Yusuf Osman
75	Gökmen	Güney Halim
125	Sönen ışık	Mebrure Sami
125	Niçin beni aldattın?	„
60	Zeynep Hayriye	Melek Hunç
75	Gönül gibi	Suat Derviş
50	Beni mi?!	„ „
25	Buhran gecesi	„ „
75	Acımak	Reşat Nuri
125	Yeşil gece	„ „
100	Leylâ ile Mecnun	„ „
150	Kadın kalbi	Saffet Nezihi
100	Çocuk kalbi	İbrahim Alâettin
100	Şen yazılar	„ „
50	İlk gençlik	„ „
150	Süleyman Nazif	„ „
100	Tais	Anatol Frans
75	Babil Melikesi	Selâmi İzzet
60	Geceye aşık	„ „
75	Küçük hanımın kısmeti	
65	Çölde İstanbul kızı	E. Mahmut
25	Kalpazan	Salih Münür
20	Aşk ve ihanet	Tolstoy
50	Acıklı bir sergüzeşt	„
20	Kadınlar duymasın	Server Rifat
700	Zümrütanka kolleksiyonu 2 cilt	
35	Zümrütüanka salnamesi	„ „
300	Ayna koleksiyonu	„ „
500	Cem kolleksiyonu	Refik Halit
500	„ „ (Yeni)	Cemil
50	Musiki nazariyatı	Muhittin Sadık

ŞİİRLER

150	Bir ömür böyle geçti	F. Nafiz
50	Yangın	„ „
50	Bir demette beş çiçek	„ „
100	Ahmet Haşimin şiirleri	A. Haşim
100	Ben ve Ötesi	Necip Fazıl
75	Kafatası	N. Hikmet
75	Benerci kendini niçin öldürdü?	„
30	Ömrümde sükût	Cahit Sıtkı
50	Persefon	Salih Zeki
75	Asya şarkıları	„ „
30	Matbaada akşam	Reşat Feyzi
100	Burda bir kalb çarpıyor	Behçet Kemal
60	Bir yudum daha	N. Halil
290	Türk edebiyatı	Sadettin Nüzhet
30	Hazan rüzgârları	Ş. Nihal
15	Derviş sözleri	Tokatizade Şekip
15	Zehrifüsun	M. Hayret
50	Zindan	İsmail Safa
50	Çanakkale izleri	İ. Alâettin
40	Nedim divanı	Yusuf Ziya
30	Seyrani	„ „ „

3,00 TL